

Opinnäytetyö Turun Ammattikorkeakoulu

Liiketalouden koulutusohjelma

NLIIBS13

2017

Sarah Abbassov

SIJOITUSPALVELUT

– Sijoituspalvelun tarjoajan velvollisuudet ja
sijoittajan riski

Sarah Abassov

SIJOTUSPALVELUT

- Sijoituspalvelun tarjoajan velvollisuudet ja sijoittajan riski

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tutkia sijoituspalveluntarjoajien vastuuta sekä velvollisuuksia asiakassuhteissa ja tarkastella asiakkaan riskiä. Työssä käytiin läpi edellytyksiä sijoitustoiminnalle ja tiedonantovelvollisuutta, asiakkaan tuntemista, salassapitoa ja vahingonkorvausvelvollisuutta, sekä hyvätavan mukaista arvopaperimarkkinointia.

Finanssivalvonta myöntää Suomessa sijoituspalvelijoiden toimilupia ja laki Finanssivalvonnasta antaa edellytykset toimiluvan hakemiselle ja perumiselle. Hallituksen esitys eduskunnalle arvopapereita koskevasta lainsäädännöstä säätelee palveluntarjoajan velvollisuuksista ja se on myös pohjana tässä työssä keskeisesti esiintyvälle Sijoituspalvelulaille, joka on asetettu vuonna 2012. Palveluntarjoajan velvollisuuksiin kuuluu asiakkaan tunteminen, sekä selvitys varallisuudesta, salassapito koskien asiakastietoja, hyvätavan mukainen arvopapereiden markkinointi, vahingonkorvausvelvollisuus, mikäli huolimaton tai tahallinen toiminta on johtanut asiakaspääoman pysymättömyyteen ja vuosittainen tiedonanto liittyen sijoituksiin.

Työn aineistona on käytetty hallituksen esitystä eduskunnalle arvopapereita koskevaksi lainsäädännöksi, sijoituspalvelulakia sekä muita sijoituspalveluntarjontaa koskevia lainsäädäntöjä. Näiden lisäksi on perehdytty sijoittamiseen liittyvään kirjallisuuteen ja verkkolähteisiin.

ASIASANAT:

sijoituspalvelut, sijoituspalvelun tarjoaja, Finanssivalvonta, sijoittajan vastuu

Sarah Abassov

INVESTMENT SERVICES

- Investment Service Provider's Liability and Risk of the Investor

The objective of this thesis is to look into the research investment service provider's responsibilities and liabilities in customer relationships and to examine the customer's risk. The thesis discusses the legal prerequisites for investment services and disclosure obligations, knowing the customer, confidentiality, liability for damages as well as the ethics of securities marketing.

The Financial Supervisory Authority grants licenses for investment service providers in Finland and the law governing the Financial Supervisory Authority provides the conditions for applying for and cancelling a license. The securities legislation proposal given by the Government to the Parliament in 2012 regulates the obligations of the service providers; it also forms the basis for investment service provider law that occurs centrally in the thesis. The Obligations of the service provider include knowing the customer, disclosure of assets, confidentiality regarding customer information, goodwill in marketing of the securities, liability for damages, and in case of careless or deliberate actions resulted in the loss of customer capital as well as the annual communication in reference to the investments.

The thesis is based on reviewing the securities legislation proposal submitted by the Government to the Parliament on 2012 for legislation on securities, investment law and other legislation on investment services. In addition to these references literature and internet resources have been investigated.

KEYWORDS:

investment services, investment service provider, Financial Supervision, investors' responsibility

SISÄLTÖ

KÄYTETYT LYHENTEET TAI SANASTO	6
1 JOHDANTO	7
2 SIJOITUSPALVELUT	9
2.1 Sijoituspalvelulain taustaa	9
2.2 Sijoituspalvelun tarjoajat	9
2.2.1 Arvopaperinvälitys	10
2.2.2 Omaisuuden hoito	11
2.2.3 Sijoitusneuvonta	11
2.2.4 Pörssi	11
2.3 Sijoitustuotteet	12
2.3.1 Osakkeet	12
2.3.2 Joukkovelkakirjalainat	13
2.3.3 Indeksilainat	14
2.3.4 Rahastot	14
2.3.5 Johdannaiset	15
2.3.6 Sijoitusvakuutukset	15
3 SIJOITUSTOIMINNAN EDELLYTYKSET	17
3.1 Palveluntarjoajien toimilupa	17
3.2 Toimiluvan peruminen	18
3.3 Vakavaraisuus	19
4 PALVELUNTARJOAJAN VELVOLLISUUDET	20
4.1 Tiedonantovelvollisuus	20
4.2 Asiakkaan tunteminen	21
4.3 Hyvântavan mukainen arvopaperien markkinointi	23
4.4 Salassapitovelvollisuus	23
4.5 Vahingonkorvausvelvollisuus	24
4.5.1 Sijoituspalvelurikos	25
5 SIJOITTAJAN VASTUU	27

5.1 Sijoittajan valinta	27
5.2 Sijoittamisen riskit	29
5.2.1 Korkoriski	31
5.2.2 Luottoriski	32
5.2.3 Valuuttariski	32
5.2.4 Inflaatoriski	32
5.2.5 Uudelleensijoitusriski	33
5.3 Henkilökohtainen vastuu	33
6 YHTEENVETO	36
LÄHTEET	38

KUVIOT

Kuvio 1. Sijoittajan neljä tärkeintä kysymystä sivu 18 Puttonen& Repo, 2011	28
Kuvio 2. Hajauttaminen useisiin eri osakkeisiin pienentää salkun riskiä (Pörssisäätiö 2017)	30

KÄYTETYT LYHENTEET TAI SANASTO

AML	Arvopaperimarkkinalaki 14.12.2012/746
Arvopaperi	Asiakirja omistussuudesta
Asiakas	Henkilö jolle sijoituspalveluita tarjotaan
Eta	Euroopan talousalue
Fine	Vakuutus ja rahoitusneuvonta
Fiva	Finanssivalvonta
FivaL	Laki finanssivalvonnasta 19.12.2008/878
HE	Hallituksen esitys
HTL	Henkilötietolaki 22.4.1999/523
Johdannainen	rahoitusväline, jossa arvo perustuu, jonkin muun, esimerkiksi osakkeen, indeksin tai valuutan arvoon
Rahoitusväline	Kaupankäyntiväline rahoitusmarkkinoilla, sopimus joka muodostaa toiselle osapuolelle vastaavan ja toiselle saatavan
ResL	Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä 18.7.2008/503
RL	Rikoslaki 19.12.1889/39
SijPL	Sijoituspalvelulaki 14.12.2012/747
VahKL	Vahingonkorvauslaki 31.5.1974/412
VarOL	Laki varallisuus oikeudellisista oikeustoimista 13.6.1929/228

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää sijoituspalveluja koskevan lainsäädännön myötä asiakkaan turvaa sijoituspalvelusuhteessa. Sitä mitkä ovat sijoituspalveluntarjoajien vastuu, ja velvollisuudet ja mitä voidaan pitää asiakkaan omalla vastuulla, sekä mitä riskejä sijoittamiseen liittyy. Millaisia erilaisia riskivaihtoehtoja on rahoitusvälineiden ostossa tai myynnissä. Miten aika ja hajauttaminen ja erilaiset sijoitustuotteet vaikuttavat riskiluokitukseen. Opinnäytetyössä käsitellään lainkohtia koskien asiakkaan turvaamista sijoituspalvelusuhteessa, sekä hallituksen esitykseen eduskunnalle arvopaperimarkkinoita koskevasta lainsäädännöstä että sijoituspalvelulain ja muiden sijoitussuhdetta koskevien lainsäädäntöjen kautta. Opinnäytetyössä kartoitetaan yleisesti erilaisia sijoitusmenetelmävaihtoehtoja ja perehdytään sijoituspalvelulakiin.

Sijoituspalveluita ovat yleisesti rahoitusvälineiden välitys, myynti ja osto. Sijoituspalveluiden tarjoajia ovat Suomessa esimerkiksi pankin ja rahoitusalan toimijat, sekä Etamaiden palveluiden tarjoajat, joilla on oltava finanssivalvonnalta lupa tarjota palvelua. Sijoituspalvelijoilla on oltava finanssivalvonnalta saatu toimilupa palveluiden tarjonnassa, lisäksi heidän vastuulleen kuuluu asiakkaan tarpeiden ja tuntemisen selvitys.

Työn alussa aihepiirien käsittämiseksi käydään lävitse nykyisen sijoituspalvelulain taustaa ja erilaisia sijoituspalvelutarjonnan vaihtoehtoja. Toisessa luvussa kerrotaan, mitä ovat osakkeet, obligaatiot, joukkovelkakirjalainat, indeksilainat tai rahastot. Tämän jälkeen kolmannessa luvussa perehdytään finanssivalvonnan ja sijoituspalvelulain määrittämiin ehtoihin palveluntarjoajan toimiluvista. Luvussa kerrotaan mitkä ovat vakavaraisuusvaatimukset, kuka myöntää toimiluvan ja mitä se vaatii. Käydään lävitse, mitä velvollisuuksia palveluntarjoajalla on, kuten tiedonanto, asiakkaantunteminen, hyväntavan mukainen arvopaperimarkkinointi ja salassapitovelvollisuus. Lisäksi tarkastellaan keskeisesti asiakkaan tuntemisvelvollisuutta. Lopuksi työssä selvitetään asiakkaan oman vastuun määrää sijoituspalvelusopimuksissa. Sijoittajan vastuuta on käsitelty Helsingin Sanomien artikkelin kautta. Keväällä 2017 julkaistu uutinen kertoo, kuinka pankkiiriiliike on hävittänyt 80-vuotiaan asiakkaan rahat. Sitä tutkimalla keskitytään asiakasvastuun rajankäyntiin.

Työ on tehty teoreettisena tutkielmana. Työssä on käytetty materiaalina, virallislähteitä, sijoituspalvelulakia, hallituksen esitystä arvopapereita koskevasta lainsäädännöstä ja

muuta aihepiiriä keskeisesti koskevia lainsäädäntöjä. Lisäksi on käytetty internet-lähteitä.

Olen itse tehnyt pankissa opintoihini kuuluvat työharjoittelut ja sen myötä valitsin aiheekseni sijoittamisen vastuut palveluntarjoajan työssä, jotta pääsen tutustumaan ja hyödyntämään valittuja aihekokonaisuuksia perusteellisemmin.

2 SIOITUSPALVELUT

2.1 Sijoituspalvelulain taustaa

Nykyväinen Sijoituspalvelulaki 727/2012 on tullut voimaan 1. päivänä tammikuuta vuonna 2013. (SijPL 17:1§). Lakia sovelletaan sijoituspalveluita koskevassa liiketoiminnassa. (SijPL 1:1§). Lain nykytila ja sen säännökset pohjautuvat Hallituksen esitykseen arvopaperimarkkinoita koskevasta lainsäädännöstä (HE 32/2012). Esityksen pohjana on ollut arvopaperimarkkinalainsäädäntö, joka on jaettu selkeyttämisen vuoksi useammaksi eri laiksi, jotta asiakokonaisuudet erillisissä laeissa ovat paremmin ymmärrettävissä. Uusia lakeja ovat muun muassa; arvopaperimarkkinalaki, sijoituspalvelulaki, laki kaupankäynnistä rahoitusvälineillä, laki arvo-osuusjärjestelmästä ja sijoitustileistä. Lakeja on tiivistetty ja niiden fokusoimista vastaaviin EU-lainsäädäntöihin on selvennetty. Tämän myötä lakien ymmärrettävyys, tavoitteet ja sovellettavuus ovat parantuneet. Lisänä on poistettu ongelmakohtia ja epäselvyyksiä, mitä on esiintynyt aiemmassa sääntelyssä. Esityksen tarkoituksena oli keskittää erilliset säännökset koskien sijoituspalveluyrityksiä ja toimintaa yhteen lakiin, joka toimii nykyisen sijoituspalvelujen pohjana.¹

2.2 Sijoituspalvelun tarjoajat

Sijoituspalveluita ja niiden palveluntarjoajia on paljon erilaisia, joista sijoittaja voi valita itselleen sopivimman sijoituskohteen ja tuoteryhmän. Tarkemmin sijoituspalveluilla tarkoitetaan esimerkiksi arvopaperienvälitystä, omaisuudenhoitopalveluja, sijoitusneuvontaa, sekä muita oheispalveluja. Sijoittamisesta puhuttaessa tarkoitetaan niin sanotun ”uuden” rahan tekemistä omalla pääomalla. Omaa pääomaa pyritään kasvattamaan rahoitusvälineiden kaupankäynnillä, eli sijoittamisella. Sijoittamisen osapuolina toimivat sijoittajat ja yritykset tai yhtiöt. Yhtiöiden ja yritysten pyrkimyksenä on saada rahoitusta toimintaansa markkinoiden avulla, johon erilaiset sijoittajat sijoittavat pääomaansa.²

---

¹ HE eduskunnalle arvopaperimarkkinoita koskevasta lainsäädännöstä 32/2012 3.3.1 Ehdotuksen keskeiset lähtökohdat

² Hoppu 2004, 22-27

Sijoituspalvelut on määritelty sijoituspalvelulaissa seuraavasti; ne voivat tarkoittaa rahoitusvälineitä koskevia toimeksiantoja, niiden vastaanottoa, välitystä ja toteutusta asiakkaan toimeksiannosta. Ne voivat olla myös omaisuuden hoitoa, missä sijoituksen tekemisestä on annettu päätävävalta toimeksiannon saajalle. Omaisuudenhoidosta tehdään aina sekä valtuutetun ja valtuuttajan kanssa määrämuotoinen sopimus. Mikäli asiakkaalle annetaan subjektiivinen suositus koskien rahoitusvälinettä ja sen ostoa tai myyntiä, puhutaan sijoitusneuvonnasta. Rahoitusvälineiden liikkeeseenlaskun takaamisesta tai järjestämisestä puhutaan, kun annetaan siihen liittyvä merkintä- tai ostositoumus. Tarkemmin puhuttaessa liikkeeseenlaskun järjestämisestä, ei osto ja merkintäsitoumusta ole pakko antaa. (SijPL 1:11§.) Liikkeellelaskija vastaa käsitystä yhteisöstä, joka on laskenut liikkeelle arvopaperin (AML 2:3§). Sijoituspalvelu voi tarkoittaa myös monenkeskisen kaupankäynnin järjestämistä tai rahoitusvälineiden säilytystä. (SijPL 1:11§). Monenkeskisellä kaupankäynnillä tarkoitetaan muiden, kuin pörssiin listattujen yhtiöiden osakkeiden kaupankäyntiä. Näiden osakkeiden kauppapaikkana Suomessa toimii First North Finland, jota ylläpitää Nasdaq Helsinki Oy. Nasdaq Helsinki Oy ylläpitää myös, Suomen pörssiyhtiöiden osakekauppapaikkaa eli Helsingin pörssiä.³

2.2.1 Arvopaperinvälitys

Arvopaperinvälityksellä tarkoitetaan sijoituspalvelua, jossa sijoittajana toimii arvopaperinvälittäjä. Ostettaessa tai myydessä esimerkiksi pörssiosakkeita tarvitaan arvopaperinvälittäjää. Tällöin asiakkaan toimeksiannosta välittäjä voi ostaa tai myydä osakkeita. Arvopapereiden välittäjiä voivat olla esimerkiksi sijoituspalveluyritykset tai pankit, ulkomaiset Euroopan talousalueen (ETA) palveluntarjoajat, joilla on sivuliike Suomessa tai ovat ilmoittaneet Finanssivalvonnalle tarjoavansa arvopaperinvälitystä Suomen sisällä.⁴ Esimerkkejä näistä ovat, muun muassa Nordea ja Danske Bank Suomessa.

---

³ Finanssivalvonta 2015 a

⁴ Finanssivalvonta 2014 a

2.2.2 Omaisuuden hoito

Varainhoidolla tarkoitetaan sitä, että päätösvalta sijoituksista annetaan tai on annettu kokonaan tai osittain varainhoidosta vastaavalle henkilölle. Varainhoitopalveluiden tarjoajina Suomessa ovat esimerkiksi erilaiset rahastoyhtiöt, pankit, kuten Ålandsbanken, Op-varainhoito sekä sijoituspalveluyritykset esimerkiksi pankkiiriliikkeet, kuten Suomen Pankkiiriliike tai omaisuudenhoitajat. Varainhoitajan velvoitteena on asiakkaan tunteminen. Ennen kuin palvelua voidaan asiakkaalle tarjota, on varainhoitajan selvitettävä tietoja asiakkaan taloudellisesta tilanteesta. Lisäksi on hankittava tietoa asiakkaan sijoitustietämyksestä, mahdollisista edellisistä kokemuksista ja tavoitteista.⁵

2.2.3 Sijoitusneuvonta

Sijoitusneuvonnan tarkoitus on antaa subjektiivinen sijoitussuositus asiakkaalle. Sijoitusneuvoja voi esimerkiksi suositella asiakkaalle osakkeen ostoa tai myyntiä. Sijoitussuositus voidaan määritellä viralliseksi sijoitusneuvonnaksi, kun se ottaa huomioon asiakkaan riskinsietokyvyn, sijoitustavoitteet ja elämäntilanteen.⁶

Sijoitusneuvonnan tarjoajia Suomessa ovat toimiluvan saaneet yritykset, ulkomaiset Eta-alueen palveluntarjoajat. Kuten varainhoitajienkin, myös sijoitusneuvojen velvollisuutena on tuntee asiakkaansa. Asiakkaan taloudellisen tilanteen kartoitus, sekä tietämys ja kokemukset koskien sijoittamista ovat tärkeänä lähtökohtana palveluiden tai rahoitusvälineiden tarjoamisessa.⁷

2.2.4 Pörssi

Määritelmä pörssistä on säädetty arvopaperimarkkinalaissa. Pörssi on pörssitoimintaa harjoittava osakeyhtiö ja markkinan ylläpitäjä. (AML 6§). Pörssiyhtiö puolestaan on julkinen osakeyhtiö, joka on liikkeelle laskenut osakkeen pörssimarkkinoille. (AML 7§).

---

⁵ Finanssivalvonta 2014b

⁶ Finanssivalvonta 2014c

⁷ Finanssivalvonta 2014d

Pörssissä käydään julkista osakkeiden ja muiden rahoitusvälineiden kauppaa.⁸ Pörssissä kaupankäynti tapahtuu niin sanottujen pörssiin listattujen yhtiöiden osakkeilla. Helsingissäkin toimiva Nasdaq Helsinki eli Helsingin pörssi on osa Nasdaq Inc, konsernia, joka on yksi suurimmista pörssialan yrityksistä koko maailmassa. Kyseiseen pörssiin listautuneita pörssiyhtiöitä on yli 3500 ja sillä on toimintaa useassa erimaassa.⁹

Arvo-osuuskauppaan pörssissä, vaaditaan aina arvo-osuustili. Arvo-osuustilin voivat avata joko pankit tai sijoituspalveluntarjoajat. Sitä avatessa on kannattavaa ottaa huomioon, sijoitusten määrä ja kuinka usein aikoo tehdä osto tai myynti toimeksiantoja, koska välittävä toimija voi periä kaupankäynnistä välityskuluja.¹⁰

2.3 Sijoitustuotteet

Kuten palveluntarjoajiakin, myös rahoitusvälineitä ja sijoitustuotteita on runsaasti. Rahoitusvälineellä tarkoitetaan sopimusta, jossa toiselle osapuolelle muodostuu saatava ja toiselle vastaava.¹¹ Tuotteita on sekä korkea että matalariskisiä. Lisäksi on olemassa pitkän ja lyhyen aikavälin sijoituskohteita. Niistä sijoittajan on mahdollista valita, joko yksin tai sijoituspalveluntarjoajan kanssa itselleen sopivin vaihtoehto¹².

Palveluntarjoaja on puolestaan tehtävässään velvollinen antamaan ammattimaisia ja rehellisiä neuvoja asiakkaan sijoituspäätöksissä. Lisäksi palveluntarjoajan tulee toimia asiakkaan etua ajatellen. (SijPL 10:2§).

2.3.1 Osakkeet

Puhuttaessa osakesijoittamisesta tarkoitetaan osuuden omistamista osakeyhtiöstä. Niitä voidaan ostaa rahalla kaikista osakeyhtiöistä, mikäli yhtiö niitä myy. Osakkeita

---

⁸ Leppiniemi 2002,78

⁹ Nasdaq 2017

¹⁰ Sijoitustieto 2014

¹¹ Hoppu 2004, 24

¹² Investori 2017

ovat osuuksia yhtiön osakepääomasta. Yhtiön osakkeet on jaettu tietyksi määräksi osakkeita. Yhtiön osakemäärää on mahdollista lisätä osakeannilla. Osakeanti tarkoittaa sitä, että yhtiö laskee liikkeelle eli tarjoaa lisää osakkeita myyntiin. Silloin yhtiö myös jakaa riskiä uusien osakkeiden omistajien kesken. Yleensä osakesijoituksilla tarkoitetaan kuitenkin pörssiin listautuneiden yhtiöiden osakkeiden ostamista ja myyntiä. Samalla osakkeet ovat sijoitusinstrumentteja, joihin sijoittamalla on mahdollista saada osinkotuloa, mikäli yritys tuottaa voittoa tai että sillä on velkojen maksamisen jälkeen muuten jakokelpoisia varoja. Osakesijoittamiseen liittyy aina korkea riski, koska niiden kurssit voivat muuttua paljonkin pienessä ajassa. Sijoituspalveluntarjoajan on varmistuttava siitä, että asiakas on ammattimainen asiakas ja tuntee osakesijoittamisen riskit. Osakkeisiin sijoittaminen sopii sijoittajalle, jonka riskinsietokyky on korkea ja jonka on mahdollista pitää varat sijoituksissa kiinni pitkään. Todennäköisyytenä voidaan pitää, että sijoittamalla osakkeisiin tuotto-odotus on sidottuna aikaan, jolloin pitempi aikaisena sijoituksella riskin määrä pienenee.¹³ Osakekursseihin vaikuttavat kysyntä suhteessa tarjontaan, sekä minkälaisia tulevaisuuden odotuksia on yhtiön liiketoiminnassa.¹⁴

2.3.2 Joukkovelkakirjalainat

Joukkovelkakirjalainalla tarkoitetaan lainoja, joissa lainan liikkeelle laskijana on ollut esimerkiksi yritys tai vastaavasti valtio. Sijoittaja voi sijoittaa liikkeelle laskettuun lainaan useaksi vuodeksi, jonka jälkeen hän saa nimellispääoman takaisin lainajan eräpäivänä.¹⁵ Joukkovelkakirjalainassa sijoittajan saama tuotto pohjautuu joko lainan kiinteään tai vaihtuvaan korkoon.¹⁶

Obligaatiot ja debentuurit ovat myös joukkovelkakirjoja. Obligaatiossa eli tarkemmin arvopaperissa on kyse siitä, että obligaation ostaja sitoutuu maksamaan obligaation liikkeellelaskijalle tietyn määrän rahaa määräajaksi. Tämän määräajan kuluttua ostaja saa rahan takaisin sovitulla korolla. Joukkovelkakirjoihin sijoittamiseen liittyvät riskit ovat

---

¹³ Sijoitustieto 2014 a

¹⁴ Tietoa rahoitusvälineistä ja niihin liittyvistä riskeistä, Aktia (2017)

¹⁵ Finanssivalvonta 2015 b

¹⁶ Finanssivalvonta 2014 e

pienempiä kuin osakkeisiin, mutta samalla niiden tuotto-odotukset ovat matalat.¹⁷ Debentuurilainat eroavat perinteisistä joukkovelkakirjoista. Niissä tuotto sidotaan yrityksen liikevoittoon tai vuositulokseen. Tämä tarkoittaa sitä, että rahojen ja tuoton takaisin saanti on huonompi mahdollisessa konkurssitilanteessa.¹⁸

2.3.3 Indeksilainat

Indeksilainat ovat joukkovelkakirjalainoja, joissa tuotto määräytyy jonkin kohde-etuuden arvon kehittyessä. Indeksilainan kohde-etuuden kehittyessä noususuhdanteisesti lainan edellytyksissä tarkennetuilla tavoilla, sijoittaja saa tuottona indeksihyvityksen. Indeksilainoissa tuotto-odotus voi kuitenkin jäädä melko pieneksi, mutta samalla riski on pieni.¹⁹ Kohde-etuuksia voivat olla osakkeet, velkakirjat tai valuutat.²⁰ Indeksilainoja on perinteisesti pidetty pääomaturvattuina sijoituskohteina. Pääomaturvattu tarkoittaa sijoitustuotteissa, että niiden nimellispääoma on turvattu, jolloin oman pääoman menetysriskiä ei käytännössä ole. Sijoitusmarkkinoiden korkotasolla on suuri merkitys siihen, kuinka korkeaa tuotto-osuutta indeksien mahdollisesta noususta voidaan asiakkaalle tarjota.²¹

2.3.4 Rahastot

Rahastoja on paljon erilaisia, esimerkiksi osakerahastot, korkorahastot, erikoissijoitusrahastot ja yhdistelmärahastot²². Osakerahastot sijoittavat asiakasvaroja yleensä pelkästään erilaisiin osakkeisiin²³. Korkorahaston tarkoituksena on sijoittaa varoja esimerkiksi velkakirjoihin ja korkojohdannaisiin. Korkorahastot luokitellaan lyhyt- ja pitkä korkoisiin rahastoihin. Lyhyt korkoisessa varat sijoitetaan korkoinstrumentteihin, joiden laina-aika on enintään yksi vuosi. Pitkäkorkoinen rahasto puolestaan sijoittaa varat

---

¹⁷ Minilex 2017 a

¹⁸ Pankkiasiat.fi 2017

¹⁹ Finanssivalvonta 2010

²⁰ Nikkinen, Rothovius & Sahlström 2002, 169

²¹ Järvinen & Parviainen 2011, 63-64

²² Puttonen & Repo 2011, 65-72

²³ Puttonen & Repo 2011, 66

esimerkiksi yritysten liikkeelle laskemiin joukkovelkakirjoihin, joissa voidaan puhua yli kymmenien vuosien laina-ajasta.²⁴ Yhdistelmärahastoissa sijoitukset kohdistuvat sekä osakkeisiin että korkotuotteisiin. Rahastoja on erilaisilla riskiluokituksilla. Rahasto, jossa on määrällisesti enemmän osakkeita kuin korkotuotteita, on yleisesti korkeampi riskinen kuin päinvastaisessa tilanteessa.²⁵

Sijoituspalveluntarjoajat, muun muassa pankit, hoitavat palvelua, jossa asiakkaan sijoitukset kerätään yhteen ja sijoitetaan eteenpäin hajautetusti erilaisiin kohteisiin. Kohteita voivat olla erilaiset osakkeet, korkotuotteet, joukkovelkakirjat. Rahaston jakaumassa voi olla useita eri teollisuuden aloja, jotta pääoman menettämisen riskiä voidaan minimoida. Näitä voivat olla esimerkiksi tietotekniikka, teollisuus, ja tietoliikenne.²⁶

2.3.5 Johdannaiset

Johdannaiset ovat rahoitusinstrumentteja, joiden arvoon vaikuttaa sen alla olevien tuotteiden kohde-etuuden hinnoittelu tai arvo.²⁷ Erilaisia johdannaisia ovat muun muassa futuurit, termiinit ja optiot. Futuurit ja termiinit tarkoittavat sopimusta kaupoista, jossa on ennalta sovittu kauppahinta ja joiden on sovittu tapahtuvan myöhemmin. Optio puolestaan on oikeus käydä kauppaa kohde-etuutena olevalla sijoitustuotteella aikaisemmin sovittuun hintaan.²⁸

2.3.6 Sijoitusvakuutukset

Sijoitusvakuutuksien tarkoituksena on kasvattaa säästöjä ja mahdollisesti saada turva esimerkiksi kuolematilanteissa. Eläkevakuutusinvestiointien tarkoituksena on puolestaan luoda turvaa eläkeikää varten. Sijoitusvakuutukset ovat usein korkoon sidottuja, joka tarkoittaa sitä, että niiden tuoton kasvu nousee sovitun koron kasvaessa. Vakuutus voi olla myös sijoitussidonnainen, jossa sen markkina-arvo perustuu sijoitus ja rahoitusvä-

---

²⁴ Puttonen & Repo 2011, 65

²⁵ Puttonen & Repo 2011, 70

²⁶ Puttonen & Repo 2011, 53

²⁷ Nikkinen, Rothovius & Shalström 2002, 13

²⁸ Nikkinen, Rothovius & Shalström 2002, 169

lineisiin. Jälkimmäisissä tuotteissa on riski menettää pääoma, mikäli sitä ei ole turvattu. Samoin kuin edellisissä rahoitusvälineissä, myös sijoitusvakuutuksien tuotto-odotus perustuu riskiluokkaan. Korkealla tuotto-odotuksella olevat sijoitusvakuutukset sisältävät suuremman riskin, kuin pienempi tuottoiset vakuutukset.²⁹

---

²⁹ Fine 2017

3 SIOITUSTOIMINNAN EDELLYTYKSET

3.1 Palveluntarjoajien toimilupa

Sijoitusneuvontaa antavilla pankeilla, arvopaperinvälitysyrityksillä, tai muilla sijoitusneuvontaa tarjoavilla yrityksillä on oltava toimilupa. Sijoituspalveluntarjoajien toimiluvan edellytyksistä on säädetty Sijoituspalvelulaissa (747/2012). Virallisen toimiluvan myöntää Suomessa finanssivalvonta.³⁰

Finanssivalvonta toimii pankkien, sijoituspalvelutoimijoiden, pörssin, vakuutus-, eläke ja rahastoyhtiöiden toiminnan valvontaviranomaisena. Finanssivalvonta tekee päätöksensä suvereenisti, vaikka hallinnollisesti se toimii yhdessä Suomen Pankin kanssa. Sen toiminnan perustana on ehkäistä finanssimarkkinoilla esiin tulevia ongelmia ja tunnistaa niiden syntyminen, jotta markkinoiden luottamus ja tasapaino voidaan taata. Valvottavat toimijat ovat itse vastuussa menettelytavoistaan ja niiden on toimittava lakien ja ohjeiden mukaisesti.³¹ Finanssivalvonnan tehtävät on määritetty laissa Finanssivalvonnasta. Sen tehtäviä ovat muun muassa;

”1) myöntää finanssimarkkinoilla toimiville toimilupia, rekisteröi finanssimarkkinoilla toimivia ja vahvistaa niiden toimintaa koskevia sääntöjä;

2) valvoo, että finanssimarkkinoilla toimivat noudattavat niihin sovellettavia finanssimarkkinoita koskevia säännöksiä, niiden nojalla annettuja määräyksiä, toimilupansa ehtoja ja toimintaansa koskevia sääntöjä;

3) valvoo rahoitusvälineiden liikkeeseenlaskua ja niillä tapahtuvaa kaupankäyntiä sekä selvitys- ja säilytystoimintaa koskevien säännösten ja määräysten noudattamista;

4) valvoo kansainvälisten tilinpäätösstandardien noudattamista siten kuin jäljempänä säädetään;

5) valvoo, että finanssimarkkinoilla toimivat noudattavat niitä koskevia säännöksiä ja määräyksiä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisestä ja selvittämisestä;

---

³⁰ Finanssivalvonta 2016

³¹ Minilex 2017b

6) antaa lain soveltamisen kannalta tarpeellisia määräyksiä siten kuin laissa erikseen säädetään” (FivaL 3§.)

Sijoituspalveluyritys tarvitsee toimiluvan, kun se tarjoaa sijoitusneuvontaa, jossa huomioidaan asiakkaan sijoitusluokitus, tavoitteet ja varallisuus. Palvelun tarjoaja tarvitsee toimiluvan, kun asiakkaalle annetaan neuvoja esimerkiksi rahoitusvälineiden ostoon tai myyntiin liittyen.³²

Toimilupaa haettaessa yrityksen on annettava tarkat tiedot sijoituspalvelun tarjoajasta, sekä luvan hakijasta. Toimilupahakemuksessa on oltava tiedot yrityksen vakavaraisuudesta, hallinnosta, tilintarkastajista, riskienhallinnasta ja sisäisestä valvonnasta ja siitä mitkä ovat yrityksen taloudelliset toimintaedellytykset. (SijPL. 3:1§)

3.2 Toimiluvan peruminen

Finanssivalvonnalla on lakiin perustuva velvollisuus seurata palvelun tarjoajien toimintaa. Sen tehtävänä on valvoa, että finanssimarkkinoita koskevia sääntöjä ja palveluntarjoajien toimilupia koskevia ehtoja noudatetaan. (FivaL 3§.) Finanssivalvonnalla on oikeus määrätä seuraamusmaksuja, mikäli finanssialan toimija tahallaan tai huolimattomalla menettelyllä ei noudata sille laissa määrättyjä sääntöjä. (FivaL40§). Seuraamusmaksun suuruus määräytyy aina kokonaisarvioinnin perusteella. Arviointikriteereinä ovat esimerkiksi, mitä oikeushenkilö on hyötynyt toimiessaan periaatteiden vastaisesti ja kuinka suurta vahinkoa on muun muassa aiheutettu. (FivaL 41§).

Esimerkkinä on tilanne maaliskuulta 2017, jolloin finanssivalvonta määräsi neljälle eri rahoituslaitokselle seuraamusmaksun ja varoituksen niiden toiminnassa esille tulleista epäkohdista. Seuraamusmaksujen syynä oli dokumentaatiovaatimusten laiminlyöminen. Dokumentaatio liittyen asiakkaan sijoitusosaamisen selvittämisestä oli puutteellista tai liian vähäistä. Dokumentaatiopuutteet aiheuttivat Finanssivalvonnan seuraamusmaksujen asettamisen. Finanssivalvonnan asettama varoitus liittyi siihen, että asiakas-tiedoista ei oltu tehty tarpeellisia selonottoja, eikä soveltuvuusarviointia. Tässä oli kes-

---

³² Finanssivalvonta 2011 b

kitytty lähinnä iäkkäisiin asiakkaisiin, sekä asiakkaisiin jolta puuttuu sijoitustuntemus sekä siihen miten heille oli myyty sijoituspalveluita.³³

Palveluntarjoajan toimilupaa on mahdollista rajoittaa tai jopa tietyissä tapauksissa peruuttaa. Laissa Finanssivalvonnasta on ohjeistukset toimiluvan perumiselle ja rajoittamiselle, jos toimiluvan edellytykset tai muut laissa säädetyt velvoitteet eivät enää täyty, on toimilupa mahdollista purkaa tai perua. (FivaL 26§.)

3.3 Vakavaraisuus

Sijoituspalveluyrityksiä koskevat vakavaraisuusvaatimukset. Vakavaraisuuden ja pääoman määrästä, koskien erilaisia palveluntarjoajia on kerrottu sijoituspalvelulaissa. Pääasiassa sijoituspalveluyrityksellä on kuitenkin oltava osakevarallisuutta vähintään 730 000 euroa. Yritys joka tekee vain rahoitusvälinetoimeksiantoja, omaisuudenhoitoa ja liikkeelle laskun järjestystä, osakepääoman on oltava 125 000 euroa. Sama koskee yritystä, joka tarjoaa palvelua ainoastaan johdannaissopimuksilla, on pääoman oltava 125 000 euroa. Mikäli yritys tarjoaa vain sijoitusneuvontaa tai rahoitusvälinetoimeksiantojen tekoa, riittävä pääoma on 50 000 euroa. Tällainen yritys ei saa ottaa haltuunsa asiakasvaroja. Osakepääoman lisäksi yrityksellä on oltava kaikissa Euroopan talousalueen maissa, vahingonkorvaus vakuutus. (SijPL 6:1§.)

---

³³ Yle 2017

4 PALVELUNTARJOAJAN VELVOLLISUUDET

4.1 Tiedonantovelvollisuus

Palveluntarjoajan vastuulla on antaa riittävät tiedot sijoituskohteista, mahdollisista riskeistä, tappioista ja tuotoista. Lisäksi asiakkaalle on kerrottava kaikista palvelun kuluista. Asiakkaalle on selitettävä myös epävarmuustekijät, tai vastaavasti takuut tuotoista ja pääoman pysyvyydestä. Ei-ammattimaiselle asiakkaalle on annettava tiedot sijoituspalvelusopimuksen ehdoista, palveluntarjoajasta sekä tuotteista että palveluista mikäli sopimus ollaan tekemässä.³⁴ Asiakkaan puolestaan tulee tutustua materiaaliin ymmärtääkseen sen ennen sopimussuhteen allekirjoitusta tai rahoitusvälineen ostoa tai myyntiä³⁵.

Tiedonantovelvollisuus liittyy palveluntarjoajan sopimussuhteeseen. Asiakkaalle on lähetettävä vuosittain hänen sijoitustaan koskeva selvitys, josta ilmenee vähintään seuraavat asiat,

”1) säästämistilille tehtyjen säästösuoritusten kokonaismäärä;

2) säästämistililtä tehdyt maksusuoritukset;

3) säästämistilille sijoitusten realisoimisesta, koroista, osingoista ja muista voitonjakoeristä kertyneet suoritukset;

4) säästövarojen markkina-arvo raportointikauden alussa ja sen lopussa sekä markkina-arvon määräytymisperusteet;

5) säästövarojen euromääräinen tuotto edellisen selvityksen jälkeen ja kumulatiivisesti säästöaikana;

---

³⁴Finanssivalvonta 2012

³⁵ Finanssivalvonta 2015 c

6) säästövaroille kertynyt tuotto vuosituotoksi muunnettuna kuluneen jakson aikana ja koko säästöaikana suhteessa maksettuihin säästösuorituksiin;

7) kaikki sopimukseen liittyneet kulut euromääräisinä sekä kuluneen jakson aikana että koko säästöaikana sekä selvitys kuluneen jakson aikana perittyjen kulujen perusteista;

8) kuluneen jakson aikana perityt kulut prosentteina kertyneistä säästövaroista ja sopimuksen aikana perittyjen kulujen suhde kertyneisiin säästövaroihin sekä sopimuksen aikana tehtyihin säästösuorituksiin;

9) tuottojen ja kulujen määräytymistä koskevat mahdolliset muutokset.³⁶

4.2 Asiakkaan tunteminen

Sijoituspalveluntarjoaja on velvoitettu tunnistamaan ja tuntemaan asiakkaansa. Tunnistusvelvollisuus perustuu lakiin ja se koskee rahalaitoksia, kuten pankkeja, rahoitusyhtiöitä, sijoituspalveluntarjoajia ja vakuutusyhtiöitä. Asiakkaan tunnistaminen tarkoittaa henkilöllisyyden varmentamista henkilöllisyysasiakirjan kuten passin, henkilö- tai ajokortin kanssa.³⁷

Asiakkaan tuntemisella puolestaan tarkoitetaan asiakkaan ekonomisen taustan ja tilanteen selvitystä. Tämä perustuu Sijoituspalvelulakiin, jonka mukaan palveluntarjoajan on tunnistettava asiakkaansa tai henkilö, joka toimii hänen puolestaan (SijPL 12:3§.)

Lisäksi tuntemiseen liittyy oleellisesti esimerkiksi varallisuuden lähteiden selvitys ja asiakkaan toiminnan seuranta. (ResL 2:9§). Esimerkkinä on tilanne, jossa asiakas on tekemässä sijoitusta merkittävällä summalla hänen taloudelliseen tilanteeseensa nähden. Tällöin palveluntarjoajan velvollisuus saada selvitys varojen alkuperästä. Tämä

---

³⁶ Valtioneuvostonasetus sidottuun pitkäaikaissäästämiseen liittyvästä palveluntarjoajan tietojenantovelvollisuudesta 1748/2009, 5§

³⁷ Finanssivalvonta 2016

perustuu lakiin rahanpesun ja terrorismin estämisestä ja selvityksestä. Palveluntarjoaja ei saa suorittaa esimerkiksi liiketoimea varoilla, jos se ei pysty samaan asiakkaan tuntemiseksi vaadittuja tietoja. (ResL 2:6§.) Tilanteissa, jossa selvitystä ei voida asiakkaalta saada tai selvitystä ei voida pitää luotettavana on pankin, luottolaitoksen tai sijoituspalveluntarjoajan tehtävä ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta rahanpesun selvityskeskukseen. (ResL 3:23§).

Sijoituspalvelusopimusta tehtäessä on myös kartoitettava asiakastiedot. Sijoituspalveluntarjoajan on saatava tarpeenmukaiset tiedot asiakkaan taloudellisesta asemasta ja huolehdittava siitä, että asiakas saa riittävät tiedot palvelusta jota hänelle tarjotaan. Lisäksi palveluntarjoajan velvollisuuksiin kuuluu ottaa huomioon, että asiakas ymmärtää minkälaisia palveluita hänelle ollaan tarjoamassa ja käsittää niihin liittyvän riskin muun muassa pääoman menetykseen liittyen. Asiakkaalle, joka ei ymmärrä sijoitusinstrumenteista, joita hänelle on tarjottu, ei voida tehdä sijoituspalvelusopimusta, myydä tuotetta, koska silloin ne eivät ole asiakkaan luokitukseen nähden asianmukaisia. Mikäli asiakas ilmoittaa ymmärtävänsä tuotekuvauksen ja sijoituskohteisiin liittyvän riskin, palveluntarjoajan on velvollisuus uskoa asiakasta.³⁸ Näihin perustuu hallituksen esitys (32/2012), jonka mukaan sijoituspalveluyritys luokittelee asiakkaansa ammattimaisiksi asiakkaiksi, ei-ammattimaisiksi asiakkaiksi tai hyväksyttäväksi vastapuoleksi.

³⁹

Aiemman lainsäädännön mukaan ammattimaiset asiakkaat tarkoittivat muun muassa yhtiöitä, luottolaitoksia, valtioita, keskuspankkeja tai kuntia. Kokenut sijoittaja puolestaan oli käsitteenä nykyisen lainsäädännön ammattimaiselle asiakkaalle, joka tarkoittaa myös yksityishenkilöä. Sijoittaja luokituksesta on annettava ilmoitus asiakkaalle.⁴⁰

Henkilö, jolla ei ennestään ole kokemusta sijoittamisesta luokitellaan automaattisesti ei-ammattimaiseksi asiakkaaksi. Asiakkaalla on kuitenkin mahdollisuus pyytää sijoittaja luokkansa muutosta, jolloin palveluntarjoajan on annettava hänelle kirjallinen selvitys muutoksen vaikutuksesta hänen asemaansa. Asiakasta voidaan kohdella, myös am-

---

³⁸ Danske Bank 2017

³⁹ HE eduskunnalle arvopaperimarkkinoita koskevaksi lainsäädännöksi 32/2012 , SijPL, II OSA, 10:1§

⁴⁰ HE eduskunnalle arvopaperimarkkinoita koskevaksi lainsäädännöksi 32/2012, 2.1.1

mattimaisena tai ei-ammattimaisena asiakkaana, mikäli siihen ovat riittävät perusteet. Sijoittajaluokittelusta on kuitenkin aina tehtävä kirjallinen sopimus. (SijPL 10:1§.)

4.3 Hyvântavan mukainen arvopaperien markkinointi

Sijoituspalveluntarjoajat eivät saa markkinoida tuotteitaan harhaanjohtavasti. Tähän perustuu yksityissijoittajien suoja, joka velvoittaa palveluntarjoajia, niin että heidän on sijoituspalveluita tarjotessaan toimittava totuudenmukaisesti ja ammattimaisesti.⁴¹

Tähän liittyy arvopaperimarkkinalainsäädännön kielto menettelystä hyvän arvopaperimarkkinatavan vastaisesti, sekä harhaanjohtavien ja totuudenvastaisten tietojen anto. Palveluntarjoajan joka myy ja markkinoi rahoitusvälineitä on annettava tiedot niistä totuudenmukaisesti. Mikäli asiakkaalle annetuista tiedoista käy niiden esittämisen jälkeen ilmi, että ne ovat harhaanjohtavia ja voivat vaikuttaa olennaisesti esimerkiksi asiakkaan sijoituspäätökseen, on sellaiset tiedot heti korjattava asiakkaalle. (AML 1:2,3§.)

4.4 Salassapitovelvollisuus

Salassapitovelvollisuudesta asiakkaan suojaksi on säännelty useassa eri laissa. Hallituksen esityksessä eduskunnalle arvopapereita koskevasta lainsäädännöstä on sanottu tietojen salassapidosta seuraavasti:

"Joka sijoituspalveluyrityksen tai sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen, sijoituspalveluyritysten yhteenliittymän taikka sijoituspalveluyrityksen asia-miehen tai muun sijoituspalveluyrityksen lukuun toimivan yrityksen toimitelimen jäsenenä tai varajäsenenä tai niiden palveluksessa taikka niiden toimeksiannosta tehtävää suorittaessaan on saanut tietää sijoituspalveluyrityksen tai sen kanssa samaan konsolidointiryhmään tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa (699/2004) tarkoitettuun ryhmittymään kuuluvan yrityksen asiak-

---

⁴¹ Pörssisäätiö 2017 a

kaan tai muun sen toimintaan liittyvän henkilön taloudellista asemaa tai yksityisen henkilökohtaisia oloja koskevan seikan taikka liike- tai ammattisalaisuuden, on velvollinen pitämään sen salassa, jollei se, jonka hyväksi vaitiolo-velvollisuus on säädetty, anna suostumustaan sen ilmaisemiseen.

⁴²

Luottolaitoslaissa puolestaan säännellään, salassapitovelvollisuudesta ja pankkisalaisuudesta. Pankkisalaisuuden ja salassapitovelvollisuuden periaatteena on, se että palveluntarjoajat, pankit, sijoituspalvelutarjoajat ja luottolaitokset eivät saa tuoda julki tai ilmaista asiakkaan taloudellista taustaa, asemaa, sekä muita näihin rinnastettavia seikkoja.⁴³ Myös pankkisalaisuuden mukaan varallisuuden, sekä kaikkien henkilökohtaiseen asemaan liittyvien tietojen, jotka ovat asiakassuhteessa tulleet esille, on pysyttävä salassa. Sama periaate koskee, myös yritysasiakkaiden liiketoiminta- ja yrityssalaisuuksia.⁴⁴ Tällöin toimihenkilöitä sitoo vaitiolo-velvollisuus. Sekä salassapito että vaitiolo-velvollisuus perustuvat henkilötietolakiin, joka on tarkoitettu suojaamaan asiakkaiden yksityisyyttä. Henkilötietolain mukaan henkilötietoja käsitellyt henkilö on vaitiolo-velvollinen niin toista henkilöä koskevista ominaisuuksista, oloista kuin taloudellisesta asemastakin (HTL33§). Mihin salassapitovelvoitettu saa salassapidon alaisuuteen koskevia tietojaan käyttää on määritetty Euroopan parlamentin neuvoston asetuksissa. Viranomaiselle, joka on saanut luottamuksellisia tietoja, on oikeus käyttää niitä ainoastaan velvollisuuksien ja tehtäviensä hoitoon.⁴⁵

4.5 Vahingonkorvausvelvollisuus

Sijoituspalveluntarjoajia sitoo vahingonkorvausvelvollisuus. Sijoituspalveluyritysten vahingonkorvausvelvollisuudesta on säädetty hallituksen esityksessä 32/2012. Kor-

---

⁴² HE esitys eduskunnalle arvopapereita koskevasta lainsäädännöstä 32/2012, IV Osa, 12:1§

⁴³ Wuolijoki & Hemmo, 2013 50-51

⁴⁴ Minilex 2017c

⁴⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset OTC-johdannaisista, keskusvastapuolista ja kauppätietorekisteristä, 4.7.2012, (EU) N:o 648/2012, EUVL, Osasto VIII, 27.7.2012, 83 artikla

vaus-velvollisuus on asetettu sijoittajan tai muun heikomman osapuolen turvaamiseksi, mikäli sijoituspalveluyrityksen toiminta johtaa vahinkoon sijoituspalvelulain nojalla annettujen ohjeiden noudattamatta jättämisen vuoksi. Eli esimerkiksi, jos sijoituspalveluyritys on toiminut niin, että asiakas olisi menettänyt osan varoistaan, palveluntarjoajan huolimattomuuden tai muun vastaavan menettelyn vuoksi, yritys joutuisi vastuuseen vahingonkorvauksesta.⁴⁶ Vahingon korvausvastuusta säädetään tarkemmin vahingonkorvauslaissa, jonka mukaan tahallisesti aiheutetun vahingon korvaa se osapuoli, joka on sen toiselle aiheuttanut. (VahKL 2:3§).

Tilanne jossa on toimittu lainvastaisesti *"Sijoituspalveluyritys ja korvausrahasto ovat velvolliset korvaamaan vahingon, jonka ne ovat tahallaan tai huolimattomuudesta aiheuttaneet sijoituspalveluyrityksen asiakkaalle tai muulle henkilölle"*⁴⁷

Sijoituspalveluita tarjoavan yrityksen on oltava korvausrahaston jäsen siitä lähtien kun yritys on saanut toimiluvan. Lain ohje korvausrahastonjäsenyydestä on annettu asiakasvarojen turvaamiseksi. Mikäli yrityksellä ei ole hallussa asiakasvaroja sen ei tarvitse kuulua korvausrahastoon.⁴⁸

4.5.1 Sijoituspalvelurikos

Puhuttaessa sijoituspalvelurikoksesta tarkoitetaan sitä, että sijoituspalveluntarjoaja harjoittaa, joko tahallisesti tai huolimattomalla menettelyllä sijoituspalveluita ilman virallista toimilupaa. Sama pätee tilanteessa, jossa palveluntarjoajan toimilupa on peruttu tai toimintaa on rajoitettu ja niistä huolimatta toimintaa jatketaan huomioimatta ohjeistusta. Sijoituspalvelurikoksena voidaan myös pitää tilannetta, jossa palveluntarjoaja käyttää toiminimessään sanaa pankkiiri tai pankkiirilike, jos siihen ei ole lain asettamia perusteita. Tällaista toimintaa voidaan pitää harhaanjohtavana. Sijoituspalvelurikoksesta voidaan määrätä sakkoon tai vankeuteen korkeintaan vuodeksi, riippuen teon vakavuudesta. (SijPL 16:2§.)

---

⁴⁶ HE eduskunnalle arvopaperimarkkinoita koskevaksi lainsäädännöksi 32/2012, IV Osa, 16:1§

⁴⁷ HE eduskunnalle arvopaperimarkkinoita koskevaksi lainsäädännöksi, SijPL, IV OSA 16:1§

⁴⁸ HE eduskunnalle arvopaperimarkkinoita koskevaksi lainsäädännöksi, SijPL, II OSA 11:1§

5 SJOITTAJAN VASTUU

5.1 Sijoittajan valinta

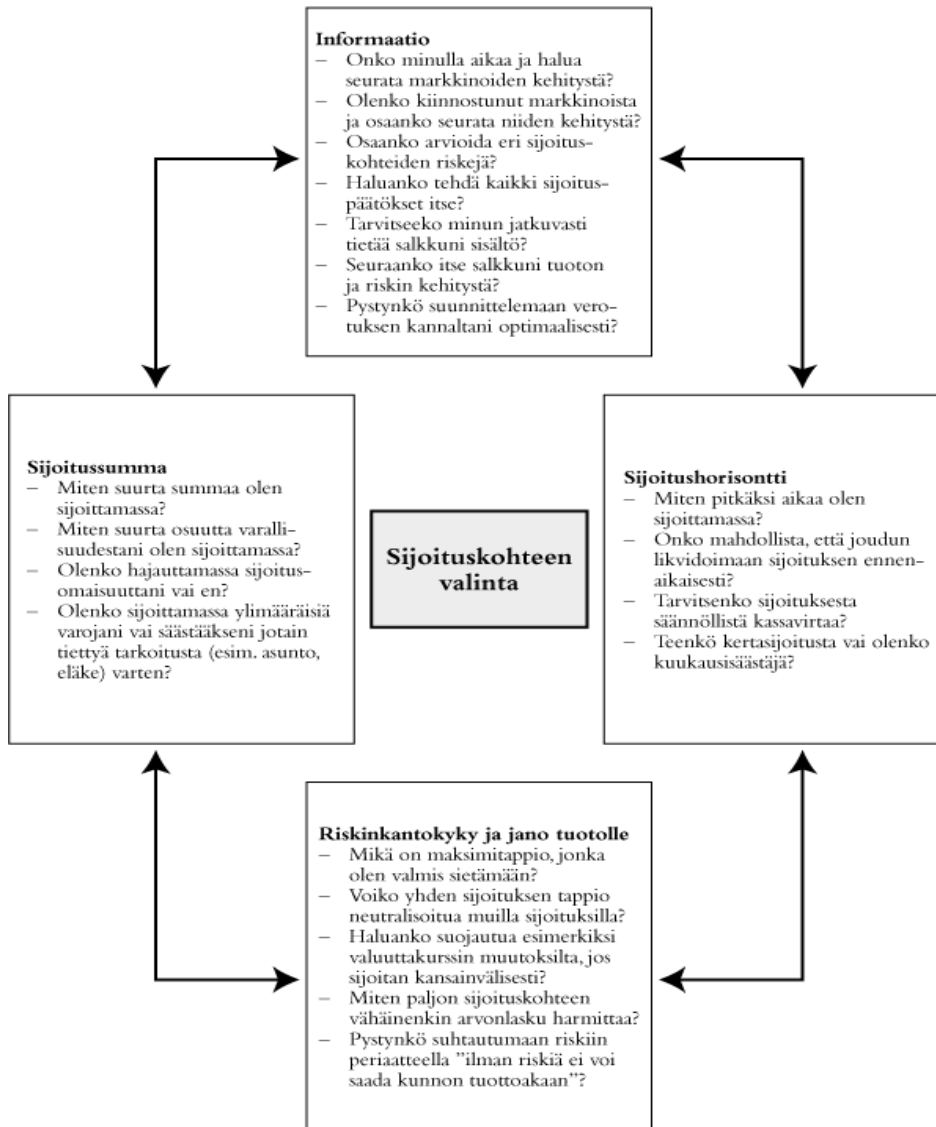
Sijoituspäätöksen tekoon ja sijoitusvalintaan vaikuttavat, asiakkaan oma sijoituskokemus, tiedot sijoituskohteesta, sijoitusaika, sijoitussumma, pääoma ja riskinsietokyky.

⁴⁹ Yksityissijoittajan kannalta henkilökohtainen vastuu tarkoittaa sitä, että hänen on otettava selvää, sekä perehdyttävä sijoitustuotteisiin ja niiden sisältämään riskiin. Sijoittajan on hyvä ottaa selvää tuotteesta, jota hän on ostamassa. Lisäksi sijoittajan on hyvä tiedostaa, minkä maan lainsäädännön alle kyseinen sijoitustuote kuuluu. Myös rahoitusvälineen liikkeellelaskijan kotimaalla on merkitystä sijoittajan vastuun ja lainsäädännönkannalta.⁵⁰

---

⁴⁹ Puttonen & Kivisaari 1997

⁵⁰ Pörssisäätiö 2017

Kuvio. 1 Sijoittajan neljä tärkeintä kysymystä (Puttonen & Repo, 2011, 18)

Sijoitusta aloittaessa on sijoitusasiakkaan otettava huomioon sijoitettavan summan suuruus. Sijoittajan on pohdittava, kuinka suurta summaa omasta varallisuudesta haluaa sijoittaa ja minkälaista tuottoa sijoitetuilta varoilta odottaa.⁵¹ Sijoitusta tehtäessä on myös valittava sijoituksen kesto ja kuinka pitkälle aikavälille sijoitus halutaan tehdä. On

⁵¹ Puttonen & Repo 2011, 19

otettava huomioon, jos elämäntilanteiden muutoksissa halutaankin sijoitukset realisoida aiemmin, kuin on tarkoitus. Sijoitushorisonttia voidaan siis pitää oleellisempana vaikuttajana sijoittajan valintaan.⁵² Sijoituskohdetta valittaessa on tiedostettava henkilökohtainen riskinsietokyky eli se kuinka hyvin itse osaa suhtautua osakekurssien laskuun.⁵³ Lisäksi sijoittajan on mietittävä omaa sijoitustuntemustaan ja kiinnostustaan sijoitusmarkkinoita kohtaan. Esimerkiksi on mietittävä, onko kiinnostunut seuraamaan ja vertaamaan sijoitusmarkkinoiden kehitystä tai rahoitusvälineiden tuottoja ja riskejä. Monien ei ammattimaisten sijoittajien on tämän takia helpompi valita sijoituskohteekseen matalariskiset rahastot, joissa rahastonhoitaja huolehtii sijoituskohteiden valinnasta, tai vaihtoehtoisesti omaisuudenhoitoon, jossa valtuutetaan varainhoitaja huolehtimaan kaikista, tai osasta sijoituksia koskevista päätöksistä.⁵⁴

Sijoittajan itsensä on tiedostettava sijoituspäätöstä tehdessään mahdolliset riskit, joita sijoituksiin liittyy. Mitä isompi tuotto-odotus sijoituksesta on, sitä suurempi on mahdollisuus riskiin. Ennen sijoituspäätöksen tekoa tulee selvittää mikä on riskinsietokyky, joka on aina henkilökohtainen.⁵⁵

5.2 Sijoittamisen riskit

Sijoituksissa on aina riskejä ja riskin tekijöitä on useita. Erilaiset riskitekijät vaikuttavat erilaisiin arvopapereihin monella tavalla. Jokaisessa sijoituksessa on oma riskinsä, eikä sijoittaja voi koskaan olla varma tuotosta ja sen määrästä. Kun asiakas valitsee sijoituskohdetta, on hänen otettava huomioon mitä mahdollisia tuottoja sijoituksilla tulee olemaan ja kuinka monet niistä toteutuvat.⁵⁶

---

⁵² Puttonen & Repo 2011, 21

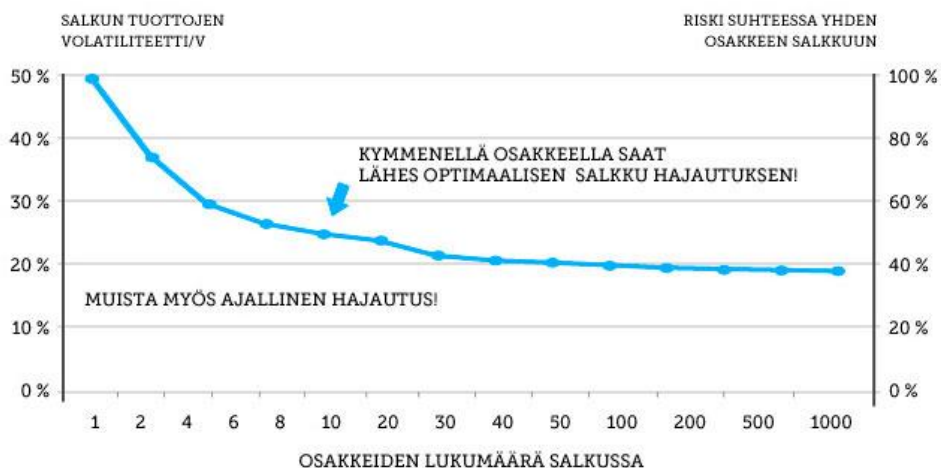
⁵³ Puttonen & Repo 2011, 23

⁵⁴ Puttonen & Repo 2011, 25

⁵⁵ Andersson & Tuhkanen 2003, 34

⁵⁶ Nikkinen, Rothovius & Shalström 2002, 29-31

Riskiprofiilit toteutuvat erisijoitusmuodoissa hyvin eritavoilla. Esimerkiksi lyhyissä korkosijoituksissa riskinä voi olla korkotason lasku, jolloin tuotto on odotettua pienempi⁵⁷. Sijoitusaika on merkittävä tekijä sijoitusten tuotoissa. Yllättävät muutokset sekä korkojen ja hintojen muutoksissa saattavat saada aikaan ennalta arvaamattomia menetyksiä sekä tuotossa että pääomassa. Kannattavinta on valita matalan riskitason kohteita, kun tahdotaan tehdä lyhyen aikavälin sijoitus.⁵⁸ Ajalla ja hajauttamisella on vaikutusta tuotto-odotuksiin. Sijoittamalla useampaan eri osakkeeseen voidaan pyrkiä minimoimaan riskiä, joka on aina suurempi, jos rahat on sijoitettu vain yhden yhtiön osakkeisiin. Samalla pystytään parantamaan tuotto-odotuksia. Korkeariskisissä sijoituskohteissa kuten osakkeissa myös ajan merkitys on tärkeä. Mitä pidempi sijoitusaika tuotteisiin on mahdollista laittaa, sitä todennäköisemmin myös tuotto kasvaa ja riski pienenee. Seuraava kaavio havainnollistaa hajauttamisen vaikutusta.⁵⁹

Kuvio 2. Hajauttaminen useisiin eri osakkeisiin pienentää salkun riskiä (Pörssisäätiö 2017)

⁵⁷ Andersson & Tuhkanen 2003, 36

⁵⁸ Andersson & Tuhkanen 2003, 46-47

⁵⁹ Pörssisäätiö 2017 b

Yhteiskunnallisena esimerkkitalanteena sijoitusriskistä voidaan pitää subprime-luottomarkkinoiden romahdusta Yhdysvalloissa vuonna 2007, joka johti finanssikriisiin. Finanssikriisi sai alkunsa siitä, kun subrimeluottoja eli asuntoluottoja, voitiin myöntää velallisille, joiden takaisinmaksukyky oli erittäin heikko. Tämän lisäksi asuntoluotot arvopaperistettiin, eli niistä tehtiin rahoitusvälineitä, jonka jälkeen ne myytiin niin sanotusti turvallisina sijoituskohteina sijoittajille. Tämän johdosta pankeissa oli suuret määrät arvopaperi-instrumentteja.⁶⁰

Yksi merkittävimmistä finanssikriisin määrittelijöistä oli investointipankki Lehman Brothersin ajautuminen konkurssiin kesällä 2007. Lehman Brothers oli kansainvälinen investointipankki, jolla oli mittavasti erilaisia sijoitustoimintoja. Se oli laskenut liikkeelle monia Suomessakin myytyjä sijoituskohteita. Pankin kaatuminen loi ongelman muidenkin pankkien ja finanssilaitosten toiminnassa. Käytännössä kaikki Lehman Brothersin kanssa toteutetut johdannaissopimukset, joissa vastaanottajana oli pankki, muuttuivat konkurssin myötä arvottomiksi. Pankin kaatuminen sai aikaan huomattavia menetyksiä sijoituksissa.⁶¹

5.2.1 Korkoriski

Velkakirjojen ja rahastojen markkina-arvo muuttuu markkinakorkojen muuttuessa. Tilanteessa, jossa markkinakorot ovat kohoamassa, pitkien korkorahastojen ja velkakirjojen arvot laskevat. Päinvastaisessa tilanteessa jossa korot laskevat, sijoituskohteiden arvo nousee.⁶²

---

⁶⁰ Viljanen 2015, 169

⁶¹ Järvinen & Parviainen 2011, 45-46

⁶² Andersson & Tuhkanen 2003, 37

5.2.2 Luottoriski

Luottoriskissä velallinen on maksukyvytön suorittamaan velkaansa liittyviä korkomaksuja tai niihin liittyviä lyhennyksiä. Merkittävimmillään luottoriski tarkoittaa sijoittajalle sekä korkojen että pääoman menetystä. On myös mahdollista, että sijoittaja ottaa tietoisesti luottoriskin, tavoitellessaan parempaa lisätuottoa riskillä.⁶³

5.2.3 Valuuttariski

Valuuttariski voi olla suora tai epäsuora. Sijoittajalla on suoravaluuttariski, kun sijoitukset on kohdistettu valuutoissa huomioitaviin arvopaperisijoituksiin. Mikäli sijoitus on tehty rahastoon, siihen kohdistuu aina valuuttariski rahayksiköstä riippumatta. Rahastojen sijoitukset on yleensä tehty ainakin osin vallitsevan raha-alueen ulkopuolelle. Esimerkiksi vaikka asiakkaan rahasto olisi Euro-alueella ja rahaston käyttövaluuttana euro, rahasto sisällä olevat sijoitukset on silti voitu tehdä Euro-alueen ulkopuolelle. Epäsuoravaluutta riski kohdistuu osakkeisiin. Monissa pörssiyhtiöissä saattaa olla erivaluuttaisia raha- ja kassavirtoja, jonka vuoksi niiden tulos vaihtelee nousevasti ja laskevasti valuuttakurssimuutosten aikana.⁶⁴

5.2.4 Inflaatoriski

Inflaatoriskiin liittyy aina rahanarvon lasku. Se on riski jota voidaan pitää oleellisena muun muassa pitkäaikaissäastöissä. On erittäin tärkeää, että ostovoima pystytään pitämään yllä sijoitetuissa rahoissa, tai muuten sijoitustuottojen määrä ylittää rahanarvon laskun. Sijoitustuottojen kattaessa inflaation aiheuttamat kustannukset, pystytään pitämään sijoituspääoman arvo ennallaan. Mikäli näin käy, asiakas ei saa sijoituksilleen tuottoa.⁶⁵

---

⁶³ Andersson & Tuhkanen 2003, 36

⁶⁴ Andersson & Tuhkanen 2003, 39

⁶⁵ Andersson & Tuhkanen 2003, 39

5.2.5 Uudelleensijoitusriski

Uudelleensijoitusriski syntyy silloin, kun uudistetaan aiempaa sijoitusta. Se on silloin oleellinen, koska sijoitusta uudistettaessa sen tuotto-odotus laskee suhteessa niin sanottuun "vanhaan sijoitukseen", joka on erääntymässä. Uudelleensijoitusriski on oleellinen myös lyhytkestoisissa sijoituksissa.⁶⁶

5.3 Henkilökohtainen vastuu

Asiakasvastuun rajankäynniksi voidaan ottaa esimerkkitilanne Helsingin Sanomien uutisesta huhtikuulta 2017, jonka mukaan Pankkiiriliike oli hävittänyt 80-vuotiaan asiakkaan rahat. Helsingin Sanomat uutisoi, että viimeisen viiden vuoden aikana asiakkaan rahoista oli hävinnyt kolme neljäsosaa. Rahat oli sijoitettu irlantilaisen SEB-Life -henkivakuutusyhtiön säästöhenkivakuutukseen, jonka sisällä varoja oli siirretty useisiin eri strukturoituihin kohteisiin. Tällaisessa tilanteessa, jossa asiakkaan varoja on siirretty ulkomaisiin vakuutuksiin, asiakkaan valitusmahdollisuudet ovat heikot. Nämä tuotteet oli myynyt asiakkaalle Suomessa toimiva "Elina" -niminen pankkiiriliike. Asiakas oli käynyt asiakastapaamisissa kuuden kuukauden välein. Tapaamisissa asiakkaan rahoitustuotteita oltiin myyty tappiolla ja sen lisäksi myytyjen tuotteiden sijalle oli ostettu uusia. Lisäksi iäkäs asiakas, oli kärsinyt muistivaikeuksista ja ei osannut kertoa varojen sijoittamisen lähtökohdista. Artikkelissa kerrotaan kuinka asiakkaan sukulaiset ovat pyrkineet valittamaan sijoitusneuvonnasta, mutta koska pankkiiriliike on toiminut vain Irlantiin rekisteröidyn Seb-vakuutusyhtiön asiamiehenä, valitukset pitäisi antaa Irlannissa toimivalle rahoitusasiamiehelle. Suomessa Finen vakuutuslautakunta käsittelee vain Suomeen rekisteröityjen jäsenyhtiöiden asioita. Kuluttajariitalautakunta ei myöskään käsittele sijoitussidonnaisia vakuutuksia koskevia oikeustapauksia. Finanssivalvonta voi ottaa kantaa pankkiiriliikkeiden toimintatapoihin, mutta ei auttaa yksittäisien kuluttajien asioissa.⁶⁷

---

⁶⁶ Andersson & Tuhkanen 2003, 38

⁶⁷ Helsingin Sanomat 2017

”Sijoitusvakuutuksia koskeva sääntely on myös selvästi väljempää kuin muita sijoitustuotteita koskeva sääntely. Siellä sanotaan vain, että on kiinnitettävä huomio sijoituskohteiden valinnan kannalta olennaisiin seikkoihin ottaen huomioon asiakkaan aiempi sijoituskokemus ja sijoittamisen tavoitteet”, Sanoo Helsingin Sanomien artikkelissa Finanssivalvonnan Ostopäällikkö Jarmo Parkkonen⁶⁸

Sijoituspalveluntarjoajan on otettava huomioon kuitenkin asiakkaan tarpeet, riskinsietokyky ja toimia asiakkaan etua ajatellen, vaikka vakuutussijoitusten sääntely ei ole yhtä tarkkaa, kuin muiden sijoitustuotteiden. Vakuutussijoituksia koskeva sääntely tulee muuttumaan tarkemmaksi ensi vuonna.⁶⁹

Pankkiiriliike ”Elina” ei ollut ottanut huomioon velvollisuutta asiakkaan tuntemisesta. Asiakkaan asemaa ei oltu kartoitettu tarpeeksi, koska ilmeni että kyse oli ollut muisti-ongelmista kärsivästä henkilöstä, joka ei ollut myöskään ymmärtänyt tuotteita joita hänelle on tarjottu.⁷⁰ Tällöin Sijoituspalvelulain mukaan ei tuotteita olisi saanut myydä. Asiakasta olisi tullut kohdella, kuin ei-ammattimaista asiakasta, jolle tuotekuvat ovat vieraita. (SijPL 10:1§.) Vaikka vakuutuslainsäädäntöä koskevat säännökset poikkeavatkin sijoituspalvelulain säännöksistä, tulisi asiakkaiden tarpeet kartoittaa asianmukaisesti ja tarjota heille sopivia palveluita. Näin ei tilanteessa kuitenkaan ole toimittu. Kuluttajan kannalta pankkiiriliike on toiminut asiakkaan edunvastaisesti myydessään tuotteita niin, että asiakas on saanut niistä suuremman kustannuserän kuin hyödyn. (AML1:2,3§.)

Helsingin Sanomien uutisoinnin mukaan korvausten esittäminen on Suomessa vaikeaa, koska kyseessä on ulkomainen palveluntarjoaja, eikä suomalainen vakuutuslautakunta tai kuluttajariitalautakunta huomioi tämän tyyppisiä tapauksia.⁷¹ Mikäli kyseistä yritystä koskisivat sama lainsäädäntö, jota sovelletaan sijoituspalveluyrityksiin, olisi se

---

⁶⁸ Helsingin Sanomat 2017

⁶⁹ Helsingin Sanomat 2017

⁷⁰ Helsingin Sanomat 2017

⁷¹ Helsingin Sanomat 2017

vahingonkorvausvelvollinen, koska yrityksen toimintatapojen seurauksena 80-vuotias asiakas on menettänyt osan rahavaroistaan sijoitusvakuutus tuotteisiin, joita ei ole voinut ostohetkellä ymmärtää (VahKL 2:3§). Kyseenalaisena uutisessa voidaan pitää hyvän tavan mukaista arvopaperimarkkinointia. Onko sijoitustuotteita myyty asiakkaalle hyvän tavan mukaisesti? Uutinen antaa käsityksen, että kyseinen yritys katsonut myyntiedukseen asiakkaan muistiongelmia ja korkeaa ikää, korkeariskisten tuotteiden myynnissä. palveluntarjoajan olisi tullut käsittää, ettei asiakas ollut ymmärtänyt hänelle tarjottuja tuotteita. (AML 1:2,3§). Uutinen ei kerro, miten tilanne on ratkennut ja onko asiakas mahdollisesti saanut vahingon korvauksia.

Laissa varallisuus oikeudellista oikeustoimista on säännelty oikeustoimien pätemättömyydestä. Oikeustoimi, jossa vastapuoli on tietoisesti käyttänyt edukseen toisen ymmärtämättömyyttä, ei ole sitova. Tämä pätee mikäli katsotaan että vastapuoli on tiennyt tai olisi pitänyt tietää esimerkiksi, että asiakas ei ole ymmärtänyt hänelle tarjottua tuotetta. (VarOL 3:31§.)

"Jos joku, käyttäen hyväkseen toisen pulaa, ymmärtämättömyyttä, kevytmielisyyttä tai hänestä riippuvaista asemaa, on ottanut tai edustanut itselleen aineellista etua, joka on ilmeisessä epäsuhteessa siihen, mitä hän on antanut tai myöntänyt, tahi josta mitään vastiketta ei ole suoritettava, ei täten syntynyt oikeustoimi sido sitä, jonka etua on loukattu."

(VarOL 3:31§)

6 YHTEENVETO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia sijoituspalveluntarjoajan ja sijoittajan vastuita sijoitussuhteessa ja tutustua sen myötä asiaa koskevaan lainsäädäntöön ja palveluntarjoamismuotoihin ja sijoitustuotteisiin. Työssä keskityttiin erityisesti sijoituspalveluiden velvollisuuksiin, toimintatapoihin, tehtäviin ja edellytyksiin toimiluvan saannille. Näitä käsiteltiin sijoituspalvelulainsäädännön sekä muiden keskeisten lainsäädäntöjen myötä.

Finanssivalvonta myöntää sijoituspalveluntarjoajien toimiluvan. Finanssivalvontalain 3§ säätelee valvontalaitoksen toimintaa ja tehtäviä. Lisäksi laki määrittää edellytykset toimiluvan saantiin ja sen mahdolliseen perumiseen ja seuraamusmaksuihin. (FivaL 3§, 40§, 41§). Sijoituspalvelulain kolmannessa luvussa kerrotaan mitä edellytyksiä yrityksellä tai yhtiöllä on toimiluvan saannille ja mitä palvelun tarjoajalta vaaditaan (SijPL 3:1§). Vakavaraisuus on keskeinen tekijä toimilupaa hakiessa, Sijoituspalvelulaki määrittää, minkä suuruinen osakepääoma erilaisilla palveluntarjoajilla on oltava toimilupaa hakiessaan. (SijPL 6:1§).

Sijoituspalvelulaki käsittelee palveluntarjoajan keksisiä velvollisuuksia, joita työssä on käyty läpi. Velvollisuuksia ovat muun muassa asiakkaan tunnistaminen ja luokittelu. Tuntemisvelvollisuus liittyy lakiin terrorismin ja rahanpesun estämisestä. Sijoituspalvelijan kuuluu tietää asiakkaan pääoman lähde. Asiakkaan tunteminen liittyy keskeisesti sijoittaja luokituksen tekemiseen, onko henkilö ei ammattimainen vai ammattimainen asiakas. (ResL 2:9§, SijPL 10:1§).

Palveluntarjoajan tehtäviin kuuluu tiedonantovelvollisuus asiakkaalle tarjottavista tuotteista. Asiakkaan on saatava riittävä kokonaiskuva hänelle tarjottavista tuotteista, ennen kuin niitä voidaan hänelle myydä. Palveluntarjoajan velvollisuuteen kuuluu keskeisesti, myös ottaa selvää, että asiakas on ymmärtänyt hänelle tarjotun tuotteen. Lisäksi

velvollisuuksiin kuuluu vuositiedotteen antaminen, asiakkaalle kertyneistä tuotoista ja kuluista, sekä rahoitusvälineen reaaliaikaisesta kokonaisarvosta.⁷²

Arvopaperimarkkinalaki sääntelee sijoituspalvelijan hyvántavan mukaista markkinointia. Sijoituspalvelijan kuuluu markkinoida tuotteita asiakkaille hyvän markkinointitavan mukaisesti. Tämä perustuu siihen, että tuotteita ei saa markkinoida harhaanjohtavasti. Harhaanjohtavat tiedot voivat vaikuttaa sijoittajan sijoituspäätökseen. (AML 1:2,3§.)

Asiakassuhteessa esille tulleet tiedot sijoituspalvelutarjoajan ja asiakkaan välillä ovat salassa pidettäviä. Tähän liittyy muun muassa pankkisalaisuus ja henkilötietolaki, joiden mukaan asiakkaasta saatuja henkilötietoja ei saa luovuttaa eteenpäin. (HTL33§.) Palveluntarjoaja on vahingonkorvausvelvollinen, mikäli asiakas on menettänyt pääomaansa, sen huolimattoman tai tahallisen menettelyn seurauksena. (VahKL 2:3§.)

Asiakas on myös osin itse vastuussa sijoitusvalinnoista allekirjoitettuaan sijoitussopimuksen. Sijoituksiin liittyy aina erilaisia riskejä, joihin asiakas on tietoisesti sitoutunut tehdessään sijoituspäätöksen. Asiakasvastuun rajankäyntinä voidaan pitää tilanteita, jossa asiakas ei ole ymmärtänyt hänelle myytyä sijoitustuotetta. Tällöin keskeiseksi nousee palveluntarjoajan vastuu asiakkaan luokittelusta ja tuntemisesta.

Opinnäytetyön tekoa varten tutustuin, sijoituspalvelua koskevaan lainsäädäntöön ja kirjallisuuteen. Keskeisimpinä lähteinä toimivat sijoituspalvelulaki sekä muu sijoitustoimintaan keskeisesti vaikuttava sääntely. Lisäksi käytin työhöni apuna hallituksen esitystä eduskunnalle arvopaperimarkkinoita koskevaksi lainsäädännöksi ja sen tuomia lakimuutoksia. Kirjallisuuslähteiden ja sijoitustoimintaa koskevien lakien lisäksi käytin työssäni verkkolähteitä. Muun muassa finanssivalvonnan verkkosivut ohjaavat sijoituspalvelijoiden toimintaa ja antavat tärkeää tietoa palveluiden luvanvaraisuudesta.

Työssä yhdistettiin sekä sijoituspalveluntarjoajien velvollisuudet, erilaiset palvelumuodot ja minkälaisia riskityyppejä on olemassa. Aihekokonaisuuksia käytiin lakeihin ja kirjallisuuteen perustuvan teorian myötä. Lopuksi käytettiin esimerkkitapauksena Helsingin Sanomien uutisointia, koskien asiakasvastuuta sijoituspalvelutilanteessa.

---

⁷² Valtioneuvostonasetus sidottuun pitkäaikaissäästämiseen liittyvästä palveluntarjoajan tietojenantovelvollisuudesta 1748/2009, 5§

LÄHTEET

KIRJALLISUUS

Andersson, N & Tuhkanen, J. 2003. Järkevän sijoittamisen perusteet. Helsinki: Edita Publishing Oy

Hoppu K. 2004. Sijoitustuotteiden markkinoiden sääntely. Helsinki: WSOY

Järvinen S. & Parviainen A. 2011. Pääomaturvattu sijoittaminen. Helsinki. Talentum

Leppiniemi J. 2002. Pörssikurssi. Helsinki: WSOY

Nikkinen, J. Rothovius, T. & Sahlström P. 2002. Arvopaperisijoittaminen. Helsinki: WSOY

Puttonen, V. & Repo, E. 2011. Miten sijoitan rahastoihin. Helsinki. WSOYPro

Viljanen, M. 2015. Baselin pankkisääntelyn strategiat. Turku: Painosalama Oy

LAIT JA OIKEUSKÄYTÄNNÖT

Arvopaperimarkkinalaki 14.12.2012/746

Hallituksen esitys eduskunnalle arvopaperimarkkinoita koskevasta lainsäädännöstä 32/2012

Henkilötietolaki 22.4.1999/523

Laki Finanssivalvonnasta 19.12.2008/878

Laki Kaupankäynnistä rahoitusvälineillä

Laki Luottolaitostoinnasta, annettu 8.8.2014, 610/2014

Laki varallisuus oikeudellisista oikeustoimista 13.6.1929/228

Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä 18.7.2008/503

Rikoslaki 19.12.1889/39

Sijoituspalvelulaki 14.12.2012/747

Valtioneuvoston asetus sidottuun pitkäaikaissäätämiseen liittyvästä palveluntarjoajan tiedonantovelvollisuudesta 1748/2009 annettu 29.12.2009

Vahingonkorvauslaki 31.5.1974/412

VIRALLISLÄHTEET

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus OTC-johdannaisista, keskusvastapuolista ja kauppatietorekisteristä. 4.7.2017 (EU) N:o 648/2012, EUVL, Osasto VIII 27.7.2012, 83 artikla

INTERNET LÄHTEET

Aktia 2017. Tietoa rahoitusvälineistä ja niihin liittyvistä riskeistä. Viitattu 10.5.2017.

<https://www.aktia.fi/fi/tietoja-aktian-sijoituspalveluista>

Danske Bank 2017. Sijoittaja asiakkaiden luokittelu. Viitattu 20.5.2017

<https://www.danskebank.fi/fi-fi/Sivut/Mifid/MiFID/SijoittajaAsiakkaidenLuokittelu/Pages/SijoittajaAsiakkaidenLuokittelu.aspx>

Finanssivalvonta 2010. Indeksilainat. Viitattu 25.3.2017.

<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Indeksilainat/Pages/Default.aspx>

Finanssivalvonta 2011. Mitä on toimiluvanvarainen sijoitusneuvonta? Viitattu 30.11.2016.

<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Toimiluvat/Hakeminen/UKK/Sijoitusneuvonta/Pages/Default.aspx>

Finanssivalvonta 2011 b. Sijoitusneuvonnan toimiluvista kysyttyä. Viitattu 8.4.2017

<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Toimiluvat/Hakeminen/UKK/Sijoitusneuvonta/Pages/Default.aspx>

Finanssivalvonta 2012. Tiedonantovelvollisuus. Viitattu 15.5.2017

http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Finanssialan_palveluita/Sijoituspalvelut/Menettelytavat/Tiedonantovelvollisuus/Pages/Default.aspx

Finanssivalvonta 2014 a. Arvopaperinvälitys. Viitattu. 7.4.2017.

http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Finanssialan_palveluita/Sijoituspalvelut/Arvopaperinvälitys/Pages/Default.aspx

Finanssivalvonta 2014 b. Omaisuudenhoito. Viitattu 6.4.2017

http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Finanssialan_palveluita/Sijoituspalvelut/Omaisuudenhoito/Pages/Default.aspx

Finanssivalvonta 2014 c. Sijoitusneuvonta on yksilöllisen suosituksen antamista. Viitattu 10.3.2017

http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Finanssialan_palveluita/Sijoituspalvelut/Sijoitusneuvonta/Pages/Default.aspx

Finanssivalvonta 2014 d. Sijoitusneuvojalla on velvollisuus tuntee asiakkaansa. Viitattu 8.3.2017

http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Finanssialan_palveluita/Sijoituspalvelut/Sijoitusneuvonta/Pages/Default.aspx

Finanssivalvonta 2014 e. Joukkovelkakirjalainojen ominaisuuksia. Viitattu 9.3.2017

<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Jvk/Ominaisuuksia/Pages/Default.aspx>

Finanssivalvonta 2015 a. Kaupankäynti pörssiosakkeilla ja muilla osakkeilla. Viitattu 4.4.2017

<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Osakkeet/Kaupankaynti/Pages/Default.aspx>

Finanssivalvonta 2015 b. Joukkovelkakirjalainat. Viitattu 5.6.2017

<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Jvk/Pages/Default.aspx>

Finanssivalvonta 2015 c. Sijoittaminen. Viitattu. 5.5.2017

<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Pages/Default.aspx>

Finanssivalvonta 2016a. Toimiluvat. Viitattu 30.2.2017

<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Toimiluvat/Pages/Default.aspx>

Finanssivalvonta 2016b. Asiakkaan tunnistaminen ja tunteminen. Viitattu 7.5.2017

http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Finanssialan_palveluita/Pages/asiakkaan_tunnistaminen.aspx

Fine 2017. Erilaiset säästö- ja sijoitusvakuutukset. Viitattu 20.5.2017

<https://www.fine.fi/finanssietoa/vakuutukset-ja-vahingot/henkivakuutus-saasto-ja-sijoitusvakuutukset.html>

Helsingin Sanomat 2017. Pankkiiriliike hävitti 80-vuotiaan Aulin rahat – Jos sijoitukset on kääritty ulkomaiseen vakuutukseen, asiakkaan valitusmahdollisuudet ovat vähäiset. Viitattu.15.5.2017.

<http://www.hs.fi/talous/art-2000005176433.html>

Investori 2017. Sijoittamisen perusteet. Viitattu 7.5.2017.

<http://www.investori.com/j/artikkelit/yleistae-sijoittamisesta/92-sijoittamisen-perusteet>

Minilex 2017a. Mitä ovat Obligaatiot. Viitattu 2.4.2017.

<https://www.minilex.fi/a/mit%C3%A4-ovat-obligaatiot>

Minilex 2017b. Finanssivalvonta on finanssimarkkinoiden toimintaa valvova viranomainen. Viitattu 20.5.2017

<https://www.minilex.fi/a/finanssivalvonta-on-finanssimarkkinoiden-toimintaa-valvova-viranomainen>

Minilex 2017c. Pankkisalaisuus ei ole täysin ehdoton. Viitattu 13.05.2017

<https://www.minilex.fi/a/pankkisalaisuus-ei-ole-t%C3%A4ysin-ehdoton>

Nasdaq 2017. Tietoa pörssistä. Viitattu 23.5.2017.

<http://www.nasdaqomxnordic.com/tietoaporssista>

Pankkiasiat.fi   2017.   Debentuurilainat.   Viitattu.   20.3.2017.
<http://www.pankkiasiat.fi/debentuurilaina>

Pörssisäätiö 2017. Ota selvää sijoittajan vastuusta. Viitattu 20.4.2017
<http://www.porssisaatio.fi/blog/2017/01/23/ota-selvaa-sijoittajanvastuusta/>

Pörssisäätiö 2017 b. hajauttaminen useisiin osakkeisiin pienentää salkun riskiä. Viitattu 20.4.2017

<http://www.porssisaatio.fi/blog/statistics/hajauttaminen-useisiin-osakkeisiin-pienentaa-salkun-riskia/>

Sijoitustieto   2014   a.   Osakesijoittaminen.   Viitattu   4.3.2017
<https://www.sijoitustieto.fi/sijoittaminen-osakkeisiin>

Yle.fi. 2017. Neljälle pankille varoitus ja seuraamusmaksu: Finanssivalvonta selvitti, miten vanhuksille myytiin sijoitustuotteita. Viitattu 10.3.2017

<https://yle.fi/uutiset/3-9497136>

KUVIOT

Kuvio 1. Puttonen, V. & Repo, E. 2011. Miten sijoitan rahastoihin. Helsinki. WSOYPro

Kuvio 2. Pörssisäätiö 2017. Hajauttaminen useisiin eri osakkeisiin pienentää salkun riskiä . Viitattu 20.4.2017 <http://www.porssisaatio.fi/blog/statistics/hajauttaminen-useisiin-osakkeisiin-pienentaa-salkun-riskia>

